

Darrere o darrera?

“**D**arrera la cortina has pogut contemplar-la / sense que ella ho sabés. / Tenia el cos molt bell i una mirada / suau, melangiosa. / Per uns instants el seu món ha envaït el teu món, / l’ha mestrejat sense cap violència.” Per commemorar el desè aniversari de la mort de Miquel Martí i Pol, he escollit aquests versos del poema *L’adolescent* del recull *Per preservar la veu* (1985), que ens serviran com a pretext per parlar avui de la forma *rere* i de tots els seus derivats: *darrere*, *enrere* i *endarrere*. Molts cops aquest mot i els que se’n deriven generen confusió perquè no sabem si s’han d’escriure amb *a* (com apareix en el primer vers que citàvem: “Darrera la cortina has pogut contemplar-la”) o *e* final. El dubte no és superflu, perquè durant molt anys –per exemple, quan es va escriure aquest poema– *rere*, *darrere*, *enrere* i *endarrere* s’escrivien amb *a*

Sabíeu que...

Darrera només és correcta quan es tracta del sinònim de l’adjectiu femení *última*. L’adverbi, el nom i la preposició *darrere* l’escrivim amb *e* final.

final, per això no és d’estranyar que ho haguem vist escrit múltiples vegades. Va ser Pompeu Fabra qui va fixar que els mots *rera*, *darrera*, *enrera* i *endarrera* s’escrivien acabats amb *a*, però ja fa uns anys que l’IEC va decidir canviar la normativa per raons etimològiques i perquè els dialectes occidentals pronuncien *rere* amb el so *e* final. En el cas dels mots compostos formats amb *rere*, s’aplica el mateix criteri: *rerecor*, *rereduna*, *rerefons*, *rereguarda*, *rerepaís*.

Ara bé, cal diferenciar la forma *darrera*, que sí que és correcta en català com a sinònim d’*última*, del mot *darrere*, que tant pot fer d’adverbi (“Vés darrere, que aquí no hi ha lloc”), com de nom (“Agafa la bossa de darrera”) o de preposició (“El jardí és darrere la casa”). Un exemple de l’adjectiu *darrera* el trobem en els versos d’un dels primers poemes de Miquel Martí i Pol, *Ara reposo plàcidament*: “Ara reposo plàcidament / i em retallen el paisatge dos farbalans blancs. / I veig: un cel emboirat, immòbil, / i les cases, / cadascuna amb el seu secret, / i molta gent que camina / indiferent a la seva mirada, / i una peripècia, la darrera, / de la darrera oreneta.” *

Estimat Miquel

Deia algú que la poesia d’en Miquel era com un llumet, que potser no brillava tant com d’altres però que sempre era encès. Deixo als crítics la mesura de la seva llum però allò que sí prenc és l’enormitat del seu èxit, i no em refereixo tant a l’èxit editorial –de vendes, vull dir– com de l’èxit entre la gent, ja que Miquel Martí i Pol va ser un poeta que va arribar a més persones que no pas lectors, cosa que ja és un mèrit.

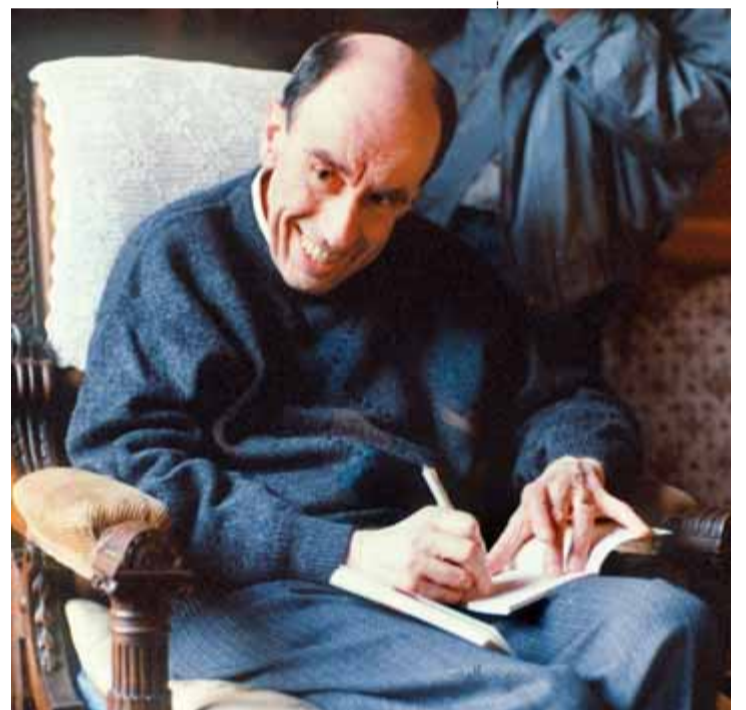
Va ser un poeta que va agradar, aquest és el verb, a generacions diverses, a persones de gustos i exigències diferents, que això és un altre mèrit. Va agradar tant que va esdevenir un poeta popular, en el sentit etimològic del mot, és a dir, que va ser un poeta que el poble es va fer seu. Això va portar a situacions que potser el devien incomodar, com quan se’l volia declarar poeta nacional, cosa que no passava des de Verdaguer. Fos com fos, així es va esdevenir: el poble va estimar el poeta, i això és un mèrit immens. Em recorda, amb les diferències que toquen, Seamus Heaney, poeta mort aquest estiu de qui alguns crítics afirmen coses semblants a Miquel, que tenia més èxit entre la gent que entre els crítics, però destacant-ne la noblesa de saber-se al seu lloc i de fer un treball honest, amb la humilitat de qui se sap i de qui vol ser un treballador de les paraules.

Torno a deixar a l’embosta dels entesos aquesta mena de valoracions. El que sí sé, d’experiència i d’hemeroteca, són les cues, llargues, per sentir-lo, per aconseguir-ne un autògraf estampat en els primers fulls dels seus poemaris, editats en l’esplèndida col·lecció dels Llibres del Mall, o el fet gairebé insòlit que llibres com *Estimada Marta* esdevenien regals ordinaris, vull dir regal habitual, no del dia de Sant Jordi, sinó d’un sant o d’un aniversari qualsevol, o l’obsequi que els enamorats ofrenaven a les seves pro-

meses. Això era força inaudit, llavors, i crec que podem convenir que tornaria a ser-ho avui.

Potser va ser l’experiència vital –alhora personal, alhora popular– dels seus poemes, el seu somriure etern, la generositat envers d’altres persones i oficis... el cas és que la gent se’l va estimar. Quan en Ramon Besora, l’amic del poeta i president de l’Associació Amics de Miquel Martí i Pol, n’explica anècdotes, aquest convenciment es fa més gran. Si ell va escriure *Estimada Marta*, el poble li retorna un *Estimat Miquel*.

Una personalitat així, que té el nom en premis, carrers i escoles, no podia ser aliè a les xarxes socials. Hi trobareu

recursos. Us recomanem el web de l’Associació i una tria dels seus llibres a Liberdrac. I és que hi ha un plaer tan gran com el de llegir: és el de rellegir, i ara que fa deu anys que només ens en queden els llibres és un bon moment per tornar-hi.

<http://www.miquelmartiipol.cat/>

<http://www.liberdrac.com/> *

Liberdrac

Liberdrac patrocina la Columna Digital. L’actualitat creativa, de lectura i de les llibreries vista amb ulleres digitals.

Miquel Martí i Pol va ser un poeta que va arribar a més persones que no pas lectors
XAVIER RUIZ

Liberdrac

Liberdrac, la teva botiga de llibres digitals

www.liberdrac.cat

